

Çalgı Eğitimi Sürecinde Müzik Öğretmeni Adaylarının Pratik Rutinleri: Alışkanlık Temelli Bir Yaklaşım

Hamza Üstün¹

Özet

Bu çalışmada müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı eğitimi sürecinde geliştirdikleri pratik rutinler, alışkanlık temelli bir yaklaşımla incelenmiştir. Çalgı eğitimi, müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde yalnızca teknik yeterliklerin değil, aynı zamanda öz düzenleme, motivasyon, zaman yönetimi ve pedagojik becerilerin gelişimini de içeren çok boyutlu bir süreçtir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıklarını belirlemek ve bu alışkanlıkların cinsiyet, sınıf düzeyi, çalgı türü ve günlük çalışma süresi değişkenleriyle ilişkisini ortaya koymaktır. Araştırma nicel yöntemle, betimsel ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu Türkiye’deki beş farklı üniversitede öğrenim gören toplam 163 müzik öğretmeni adayı oluşturmuştur. Veriler, Küçükosmanoğlu, Babacan, Babacan ve Yüksel (2016) tarafından geliştirilen “Bireysel Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 26.0 programı ile çözümlenmiş; betimsel istatistikler, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Bulgulara göre öğretmen adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları genel düzeyde orta bulunmuştur ($\bar{x} = 3.01$). Alt boyutlarda ise “çalışmaya hazırlık” iyi, “çalışmaya değer verme” ve “ilgi-istek” orta, “zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma” ise zayıf düzeyde çıkmıştır. Cinsiyet ve çalgı türü değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmazken, sınıf düzeyinde yalnızca “ilgi-istek” boyutunda birinci sınıf öğrencilerinin diğerlerinden farklılaştığı saptanmıştır. En belirgin farklılaşma ise günlük çalışma süresine göre ortaya çıkmış; günde üç saat ve üzeri çalışan öğrenciler tüm boyutlarda daha yüksek puan almıştır. Sonuç olarak, müzik öğretmeni adaylarının belirli düzeyde çalgı çalışma alışkanlıklarına sahip oldukları, ancak özellikle zaman yönetimi ve düzenli çalışma alanlarında desteklenmeye ihtiyaç duydukları görülmektedir. Bulgular doğrultusunda öğrenciler, öğretim elemanları ve kurumlar için çeşitli öneriler geliştirilmiştir.

1 Doçent Doktor, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, hamza.ustun @gop.edu.tr, ORCID ID 0000 – 0001 – 8084 - 7946

1. Giriş

Müzik öğretmeni yetiştirme sürecinde çalgı eğitimi, bireysel performans gelişiminin yanı sıra pedagojik yeterliklerin kazandırılması açısından da temel bir yere sahiptir. Bu eğitimin etkili bir şekilde sürdürülebilmesi, yalnızca teknik donanım ve bilgi aktarımıyla değil, aynı zamanda öğrencilerin geliştirdikleri pratik rutinler ve alışkanlıklar yoluyla mümkün olmaktadır. Öğrencilerin günlük çalgı pratiklerini nasıl yapılandırıdıkları, ne sıklıkla ve hangi yöntemlerle çalıştıkları, mesleki kimlik gelişimi ve akademik başarıları üzerinde doğrudan etkili olmaktadır (Çiftçi & Erım, 2022; Hallam, 2001).

Çalgı çalışma alışkanlıkları, sadece belirli teknik hareketlerin tekrarı değil; zaman yönetimi, hedef belirleme, öz değerlendirme, öğrenme stratejilerinin farkındalığı ve sürdürülebilir motivasyonun birleşiminden oluşan çok boyutlu bir süreçtir (Jorgensen, 2002). Öğretmen adayları açısından bu sürecin en önemli bileşeni, çalgı eğitimi sürecine entegre ettikleri bireysel rutinlerin kalitesi ve sürekliliğidir. Bu rutinler, yalnızca kısa vadeli performans hedeflerini değil; uzun vadeli mesleki başarıyı, öğretim yeterliğini ve sanatsal ifade gücünü de şekillendirmektedir (Yıldırım & Özdemir, 2023; Kurtuldu, 2010).

Çalgı eğitimi sürecinin doğası gereği, bireysel çabaya dayalı bir öğrenme modeli öne çıkar. Ancak bu çabanın verimli sonuçlar doğurabilmesi, öğrencinin bilinçli ve alışkanlık temelli bir pratik düzenine sahip olmasıyla mümkündür. Fenmen (1947), etkili çalışmayı kısa sürede mükemmel sonuca ulaşma biçimi olarak tanımlarken, bu hedefe ulaşmak için her öğrencinin kendi “iç öğretmeni” olması gerektiğini vurgulamıştır. Diğer yandan, öğrencilerin yalnızca yoğun saatler boyunca çalgı başında vakit geçirmesi başarıyı garanti etmemektedir. Aksine, plansız, kontrolsüz ve hedefsiz yapılan çalışmalar; zihinsel yorgunluk, düşük motivasyon ve verimsizlikle sonuçlanabilmektedir (Demirci vd., 2017; Hallam, 2001).

Müzik öğretmeni adaylarının çalgı eğitimi sürecinde geliştirdikleri alışkanlıklar; bireysel sorumluluk alma (Çoban, 2011), özyönetim (Gedik & Demirtaş, 2023), sürekli geri bildirim alma (Taş, 2020) ve öz değerlendirme (Güdek & Öztürk, 2016) gibi davranışları da kapsamakta, dolayısıyla yalnızca bireysel değil, aynı zamanda pedagojik bir yetkinlik alanına da dönüşmektedir. Bu yönüyle, çalgı pratik rutinlerinin niteliği, öğretmen adaylarının mesleki hazırbulunuşlukları açısından belirleyici bir değişken olarak görülmelidir (Afacan,2019; Coşkun Şentürk vd., 2018).

Müzik eğitimi programlarında uygulanan Bireysel Çalgı Eğitimi dersleri, öğrencilerin seçtikleri çalgılar üzerinde yedi dönem boyunca sistematik bir

gelişim sürecini hedeflemektedir. Ancak bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde öğrencilerin bireysel olarak geliştirdikleri çalışma rutinlerinin göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Çünkü bireysel pratik süreci; çalgı öğretmenin yönlendirmeleriyle sınırlı olmayıp, öğrencinin kendi öğrenmesini planlama ve uygulama becerisiyle şekillenir (Deniz, 2020; Bilen & Açıköz, 2019).

Bu bağlamda, çalgı eğitimi sürecinde öğrencilerin geliştirdikleri günlük veya haftalık pratik rutinlerinin, onların müzikal yeterliliklerine, mesleki doyumlarına ve öğretim becerilerine olan katkısının araştırılması önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının sadece niceliksel değil, niteliksel bileşenlerle de değerlendirilmesi, müzik eğitimi politikalarının ve öğretim stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının çalgı eğitimi sürecinde oluşturdukları pratik rutinleri alışkanlık temelli bir yaklaşımla incelemek ve bu alışkanlıkların cinsiyet, sınıf düzeyi, çalgı türü ve günlük pratik süreleri gibi değişkenlerle nasıl bir ilişki içinde olduğunu belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmanın ana problem cümlesi “Müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları hangi düzeydedir?” olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu ana problemin daha da açıklanıp incelenmesine olanak sağlamak, araştırmaya derinlemesine ışık tutabilmek için aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

1. Öğretmen adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları ile cinsiyet değişkeni arasında bir ilişki var mıdır?
2. Öğretmen adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları ile sınıf seviyesi değişkeni arasında bir ilişki var mıdır?
3. Öğretmen adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları ile günlük çalgı çalışma süresi değişkeni arasında bir ilişki var mıdır?
4. Öğretmen adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları ile seçilen çalgı türü değişkeni arasında bir ilişki var mıdır?

2. Yöntem

Bu araştırma; müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarını çeşitli değişkenlere göre nicel verilerle inceleyen tarama modeliyle yapılan bir çalışmadır. Betimsel ilişkisel tarama modelindeki araştırmalarda bir durum ya da olay olduğu gibi betimlenmekte ve bu duruma neden olan sebeplerin ilişkisi, etkisi ve bunların dereceleri belirlenmektedir (Kaya vd.,2012).

2. 1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Tokat Gaziosmanpaşa, Amasya, Sivas Cumhuriyet, Erzincan Binali Yıldırım ve Atatürk üniversitelerinde Eğitim Fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi ana bilim dallarında öğrenimlerine devam etmekte olan 163 müzik öğretmeni adayı oluşturmaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubu

		n	%	Toplam
Cinsiyet	Kadın	95	58.3	
	Erkek	68	41.7	
Sınıf	Lisans I	33	20.2	
	Lisans II	46	28.2	
	Lisans III	45	27.6	
	Lisans IV	39	23.9	
Çalgı	Keman	48	29.4	163
	Viyola	18	11	
	Viyolonsel	17	10.4	
	Gitar	19	11.7	
	Bağlama	26	16	
	Piyano	13	8	
	Flüt	15	9.2	
	Trompet	3	1.8	
	Ud	4	2.5	

2. 2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada elde edilen veriler Küçükosmanoğlu, Babacan, Babacan ve Yüksel (2016) tarafından geliştirilen “bireysel çalgı çalışma alışkanlıkları ölçeği” aracılığı ile toplanmıştır. Bu ölçek beşli likert tipinde geliştirilmiş olup, 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki dereceleme kategorisi şu şekildedir: Tamamen=5 puan, Büyük ölçüde=4 puan, Kıs-men=3 puan, Çok az=2 puan ve Hiç= 1 puan. Olumsuz ifadeli maddeler ise ters yönde işleyecek şekilde 1, 2, 3, 4, 5 olarak puanlanmıştır (Küçükosmanoğlu vd., 2016).

Ölçek çalışmaya değer verme, çalışmaya hazırlık, ilgi – istek ve zamanı doğru kullanma- düzenli çalışma olmak üzere dört alt faktörden oluşmaktadır. Ölçek, 7’si olumsuz 11’i olumlu toplam 18 maddeden oluşmaktadır. Olumsuz maddelerin puanlanmasında, maddelere verilen cevaplar ters çevrilerek hesaplanmaktadır. Bu ölçekle öğrencilerin çalgı çalışmaya verdiği

değer, ilgi ve istek ile çalgı çalışmaya hazırlık ve çalışırken zamanı doğru ve verimli kullanma düzeyleri ölçülebilmektedir.

Ölçeğin bütünü için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .916 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alpha güvenirlik katsayılarının 0,60'tan yüksek olması, oldukça güvenilir olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Kayış, 2009). Ayrıca ölçeğin alt boyutları olan çalışmaya değer verme alanı için .892, çalışmaya hazırlık alanı için .717, ilgi ve istek alanı için .883 ve zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma alanı için .905 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi, çalgı çalışma süreleri ve enstrümanlarına dair bilgilerini içeren demografik bilgi formu kullanılmıştır.

2. 3. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizi ve çözümlenmesi için SPSS 26.0 paket programından yararlanılmıştır. Ölçekten alınan puanların ölçeğin tamamı ve dört faktörü için normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak amacıyla Kolmogorov-Smirnov normallik testinden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlar neticesinde ölçek genelinde verilerin dağılım sonuçlarına ulaşılmıştır (KS .046). Test sonucunun uç değerlerde olmasının ardından verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine ulaşabilmek için basıklık ve çarpıklık değerlerine ulaşılmıştır. Tablo 2'de ölçeğin geneli ve alt boyutları ile ilgili basıklık çarpıklık değerleri gösterilmektedir.

Tablo 2. Basıklık Çarpıklık Değerleri

Alt Boyut	Basıklık	Çarpıklık
Çalışmaya değer verme	1.081	.735
Çalışmaya hazırlık	.163	.193
İlgi ve istek	-.653	.126
Zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma	-.197	.701
Genel	.546	.885

Yapılan normallik testlerinin ardından bazı değişkenlerde anlamlılık değerinin altında sonuçlara ulaşılmıştır. Bu değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1.00 değerleri arasında olmasıyla dağılım, normallik varsayımını karşılamaktadır (Büyüköztürk vd., 2011). Bu sonuçlar neticesinde verilerin normal dağılım gösterdiği ve çalışmaya parametrik testler ile devam edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin çalgı çalışma alışkanlıkları puanlarının ortalamaları arasında farklılaşma olup olmadığına yönelik olarak t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi testleri kullanılmıştır. Ortalamaların

değerlendirilmesinde 1-1.8 arası düşük, 1.81-2.6 arası zayıf, 2.61-3.4 arası orta, 3.41-4.2 arası iyi ve 4.2-5 aralığı ise çok iyi olarak değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

3. 1. Çalgı Çalışma Alışkanlıklarına Yönelik Bulgular

Araştırmanın ana problem cümlesi olan müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları düzeylerini belirten bilgiler tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3. Çalgı Çalışma Alışkanlıkları Düzeyleri

	$\bar{x}$	Std.Spm	t	Min.	Maks.
Çalışmaya değer verme	3.13	.483	82.805	3.06	3.21
Çalışmaya hazırlık	3.42	.574	76.001	3.32	3.50
İlgi ve istek	2.76	.787	44.780	2.64	2.88
Zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma	2.49	.753	42.250	2.37	2.61
Genel	3.01	.527	72.842	2.92	3.09

Müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları düzeylerine bakıldığında, öğretmen adaylarının ölçek genelinde aldıkları ortalama puanın $\bar{x}$:3.01 olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları seviyeleri orta düzeydedir. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında ilk faktör olan çalışmaya değer verme boyutunda orta ($\bar{x}$: 3.13), çalışmaya hazırlık boyutunda iyi ($\bar{x}$: 3.42), ilgi ve istek boyutunda orta ($\bar{x}$: 2.76), zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma boyutunda ise zayıf düzeyde çalgı çalışma alışkanlığı belirlenmiştir.

3. 2. Çeşitli Değişkenler ve Çalgı Çalışma Düzeylerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde müzik öğretmeni adaylarının cinsiyet, sınıf seviyeleri, çalgıları ve çalgı çalışma süreleri ile çalgı çalışma alışkanlıkları seviyeleri arasında ilişkinin olup olmadığı ile ilgili bilgilere yer verilecektir. İlk olarak cinsiyet değişkeni ile çalışma alışkanlıkları seviyeleri ile ilgili bilgiler tablo 4'de gösterilmektedir.

Tablo 4. Cinsiyet ve Çalışma Alışkanlıkları İlişkisi

Alt Faktörler	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	t	p
Çalışmaya değer verme	Kadın	95	3.12	.513	-.227	.782
	Erkek	68	3.14	.441		
Çalışmaya hazırlık	Kadın	95	3.38	.563	-.727	.468
	Erkek	68	3.45	.590		
İlgi ve istek	Kadın	95	2.72	.815	-.637	.525
	Erkek	68	2.80	.749		
Zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma	Kadın	95	2.46	.797	-.634	.527
	Erkek	68	2.53	.691		
Genel	Kadın	95	2.98	.557	-.637	.525
	Erkek	68	3.04	.483		

Müzik öğretmenleri adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları puanları ile cinsiyet değişkeninin arasında ilişkiye bakıldığında, cinsiyet değişkeninin ölçek genelinde ve ölçeğin alt boyutlarında farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0.05$).

Tablo 5. Sınıf Seviyesi ve Çalışma Alışkanlıkları İlişkisi

		Kareler top.	df	Kareler ort.	F	p
Çalışmaya değer verme	Gruplar arası	1.386	3	.462	2.01	.114
	Grup içi	36.50	159	.230		
	Toplam	37.89	162			
Çalışmaya hazırlık	Gruplar arası	2.223	3	.741	2.3	.079
	Grup içi	51.159	159	.322		
	Toplam	53.382	162			
İlgi ve istek	Gruplar arası	7.95	3	2.65	4.55	0.04
	Grup içi	92.525	159	.582		
	Toplam	100.47	162			
Zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma	Gruplar arası	4.543	3	1.51	2.75	0.45
	Grup içi	87.536	159	.551		
	Toplam	92.079	162			
Genel	Gruplar arası	2.905	3	.968	3.65	.014
	Grup içi	42.15	159	.265		
	Toplam	45.05	162			

Müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları düzeyleri ile sınıf seviyesi arasındaki ilişkiye bakıldığında ölçek genelinde, çalışmaya değer verme, çalışmaya hazırlık, zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma alt boyutlarında farklılaşmanın olmadığı gözlemlenmektedir. İlgi ve istek alt

boyutunda ise diğer alt boyutlardan farklılaşmanın olduğu görülmüştür (p: 0.04). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post hoc testlerin içerisinde yer alan Scheffe testine başvurulmuştur. Gerçekleştirilen test sonucunda ilgi ve istek alt boyutunda lisans I. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf seviyelerinden farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 6. Çalgılar ve Çalışma Alışkanlıkları İlişkisi

		Kareler top.	df	Kareler ort.	F	p
Çalışmaya değer verme	Gruplar arası	3.494	8	.437	1.95	0.56
	Grup içi	34.98	154	.223		
	Toplam	37.89	162			
Çalışmaya hazırlık	Gruplar arası	1.514	8	.189	.562	.808
	Grup içi	51.86	154	.337		
	Toplam	53.38	162			
İlgi ve istek	Gruplar arası	8.71	8	1.09	1.82	0.76
	Grup içi	91.75	154	.596		
	Toplam	100.47	162			
Zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma	Gruplar arası	10.88	8	1.36	258	0.11
	Grup içi	81.19	154	.527		
	Toplam	92.07	162			
Genel	Gruplar arası	4.4	8	.550	2.05	0.58
	Grup içi	40.65	154	.264		
	Toplam	45.05	162			

Müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları düzeyleri ile çalgıları arasındaki ilişkiye bakıldığında ölçek genelinde çalgı faktörünün çalışma alışkanlıkları üzerinde bir farklılaşmaya neden olmadığı sonucuna varılmaktadır (p: 0.58). Ölçeğin alt boyutlarından çalışmaya değer verme (p: 0.56), çalışmaya hazırlık (p:8.08) ve ilgi istek (p: 0.76) alt boyutlarında da değişim olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin diğer bir alt boyutu olan zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma alt boyutunda ise bir farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır (p: 0.11). Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post hoc testlerin içerisinde yer alan Scheffe testine başvurulmuştur. Gerçekleştirilen test sonucunda zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma alt boyutunda keman çalan öğrenciler ile viyolonsel çalan öğrenciler arasında bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Çalışma Süreleri ve Çalışma Aışkanlıkları İlişkisi

		Kareler top.	df	Kareler ort.	F	p
Çalışmaya değer verme	Gruplar arası	2.82	2	1.41	6.45	.002
	Grup içi	35.06	160	.219		
	Toplam	37.89	162			
Çalışmaya hazırlık	Gruplar arası	3.7	2	1.85	5.95	.003
	Grup içi	49.68	160	.311		
	Toplam	53.38	162			
İlgi ve istek	Gruplar arası	5.85	2	2.92	4.95	.008
	Grup içi	94.61	160	.591		
	Toplam	100.47	162			
Zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma	Gruplar arası	8.01	2	4	7.62	.001
	Grup içi	84.06	160	.525		
	Toplam	92.07	162			
Genel	Gruplar arası	4.16	2	2.08	8.15	.000
	Grup içi	40.88	160	.256		
	Toplam	45.05	162			

Müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları düzeyleri ile çalgı çalışma süreleri arasındaki ilişkiye bakıldığında ölçek genelinde (p: .000) gruplar arasında farklılaşmaların olduğu görülmektedir. Ölçeğin alt boyutları olan çalışmaya değer verme boyutunda (p: .002), çalışmaya hazırlık boyutunda (p: .003), ilgi ve istek boyutunda (p: .008), zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma boyutunda (p: .001) da farklılaşmaların olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post hoc testlerin içerisinde yer alan Scheffe testine başvurulmuştur. Gerçekleştirilen test sonucunda ölçek genelinde ve ölçeğin tüm alt boyutlarında 3 saat ve üstü çalgı çalışan öğrencilerin diğer süre grupları ile, ilgi ve istek alt boyutunda 1 saatten az çalışan öğrenciler ile 1-2 saat aralığında çalışan öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıkları incelenmiş, elde edilen bulgular ışığında genel düzeyin orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutları değerlendirildiğinde, adayların çalışmaya hazırlık düzeylerinin “iyi”, çalışmaya değer verme ve ilgi-istek düzeylerinin “orta”, zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma boyutunun ise “zayıf” düzeyde olduğu görülmüştür. Bu sonuç, adayların çalgı eğitimine yönelik motivasyon ve hazırlık süreçlerinde belirli bir bilinç geliştirdiklerini, ancak

zamani planlama, sürdürülebilirlik ve düzenli çalışma konusunda eksiklikler yaşadıklarını göstermektedir. Literatürde de benzer şekilde, çalgı çalışmada sürekliliğin ve zaman yönetiminin öğrenci başarısı üzerinde kritik bir etkiye sahip olduğu vurgulanmaktadır (Eker, 2022; Hallam, 2001; Jørgensen, 2002; Karabulut & Canbay, 2017; Koçyiğit, 2025; Uygun, 2020).

Araştırmada cinsiyet değişkenine göre adayların çalgı çalışma alışkanlıklarında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Bu durum, erkek ve kadın öğrencilerin çalgı çalışma pratiklerini benzer düzeyde yapılandırdıklarını ortaya koymaktadır. Alan yazında da benzer bulgulara rastlanmakta, cinsiyetin çalgı çalışma alışkanlıkları üzerinde belirleyici bir faktör olmadığı ifade edilmektedir (Afacan, 2019; Çoban, 2011; Girgin, 2017; Sağer & Karataş, 2022).

Sınıf düzeyi açısından incelendiğinde, ölçeğin genelinde anlamlı bir farklılaşma gözlemlenmezken yalnızca ilgi ve istek boyutunda 1. sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan farklılaştığı saptanmıştır. Bu bulgu, özellikle lisansın ilk yıllarında öğrencilerin yeni bir öğrenme ortamına uyum sağlama sürecinde çalgıya yönelik ilgilerinin ve motivasyonlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak üst sınıflara doğru bu ilginin azalması, müzik eğitimi sürecinde öğrencilerin uzun vadeli motivasyonlarının desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Benzer şekilde Kurtuldu (2010) ve Yıldırım & Özdemir (2023), çalgı eğitiminde sürdürülebilir motivasyonun mesleki yeterlikler açısından kritik olduğunu vurgulamaktadır (Ertekin Kaya & Kaya, 2024; Özmenteş, 2013; Sungurtekin, 2010).

Çalgı türü değişkenine göre genel anlamda bir farklılık bulunmazken yalnızca zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma boyutunda keman çalan öğrenciler ile viyolonsel çalan öğrenciler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu durum, bazı çalgıların teknik gerekliliklerinin farklı çalışma rutinlerini zorunlu kıldığına işaret etmektedir. Özellikle yaylı çalgıların düzenli tekrar ve metodik çalışmaya daha fazla ihtiyaç duyması, öğrencilerin pratik alışkanlıklarında farklılık yaratabilmektedir (Coşkun, 2016; Öneykan & Tebiş, 2018).

Araştırmada elde edilen en dikkat çekici sonuçlardan biri, çalgı çalışma süresinin adayların çalışma alışkanlıkları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmasıdır. Günlük 3 saat ve üzeri çalgı çalışan öğrencilerin, ölçeğin tüm alt boyutlarında diğer gruplara kıyasla daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Bu bulgu, sistematik ve uzun süreli çalışmanın bireysel performans gelişimi kadar, çalışma alışkanlıklarının niteliğini de artırdığını göstermektedir. Literatürde de benzer biçimde, düzenli ve planlı çalışmanın mesleki başarı

ile doğrudan ilişkili olduğu belirtilmektedir (Fenmen, 1947; Deniz, 2020; Bilen & Açıkgöz, 2019).

Genel olarak bulgular, müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma alışkanlıklarının belirli bir düzeyde gelişmiş olduğunu, ancak özellikle zaman yönetimi ve düzenli çalışma alışkanlıklarının desteklenmeye ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, bireysel performansın yanı sıra pedagojik yeterliklerin gelişimi için de kritik görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Müzik öğretmeni adaylarının özellikle zamanı doğru kullanma ve düzenli çalışma alışkanlıklarını geliştirmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda adayların günlük veya haftalık çalışma planları oluşturarak sistematik biçimde pratik yapmaları önerilmektedir.

2. Öğrencilerin sadece yoğun çalışma saatlerine değil, aynı zamanda verimli ve odaklanmış çalışma tekniklerine yönelmeleri sağlanmalıdır. Çalışma süreleriyle birlikte çalışma kalitesinin artırılması, motivasyon ve performans gelişimini destekleyecektir.

3. Adayların uzun vadeli motivasyonlarını korumaları için öz değerlendirme, kısa ve uzun vadeli hedef belirleme gibi stratejilerden yararlanmaları önerilmektedir.

4. Çalgı öğretiminde öğrencilere yalnızca teknik bilgi değil, aynı zamanda etkili çalışma yöntemleri ve alışkanlıkları da kazandırılmalıdır. Ders içeriklerine çalışma planı hazırlama, zaman yönetimi ve verimli çalışma teknikleri gibi konuların entegre edilmesi faydalı olacaktır.

5. Öğretim elemanları, öğrencilerin bireysel çalgı çalışmalarını düzenli olarak takip etmeli ve geri bildirim sağlamalıdır. Bu sayede öğrencilerin öz disiplinleri ve öz yönetim becerileri gelişecektir.

6. Çalgı türlerinin gerektirdiği farklı pratik rutinleri göz önünde bulundurarak, öğrencilere çalgıya özgü çalışma stratejileri sunulması önerilmektedir.

7. Müzik öğretmeni yetiştirme programlarında, çalgı eğitimi sürecine ilişkin politikalar ve stratejiler oluşturulurken öğrencilerin bireysel çalışma alışkanlıklarını geliştirmeye yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

8. Bu araştırma, belirli üniversitelerden elde edilen örneklem ile sınırlıdır. Farklı bölgelerden ve daha geniş örneklemelerden elde edilecek veriler, sonuçların genellenebilirliğini artıracaktır.

Kaynakça

- Afacan, Ş. (2019). Güzel sanatlar fakültesi keman öğrencilerinin bilişsel ve performans hazır bulunuşluk düzeylerinin değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, 14 (7), <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>.
- Bilen, S. & Açıkgöz, Ü. K. (2019). İşbirlikli öğrenmenin şarkı söyleme becerileri üzerindeki etkisi, *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (1), 803-817, <https://dergipark.org.tr/en/pub/yyuefd/issue/50700/660029>
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2011). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik* (7.baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Coşkun Şentürk, B., Kapçak, S., & Kapçak Işıksungur, E. (2018). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı çalışma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Müzik ve Dans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 25–41. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/40566/496399>
- Coşkun, S. (2016). Türkiye’de Anadolu güzel sanatlar liseleri bireysel çalgı eğitimi dersinde (yaylı çalgılar) piyano eşlikli çalışmalara ilişkin öğretmen görüşleri, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, <http://dx.doi.org/10.5578/amrj.10806>
- Çiftçi, H. E. & Erım, A. (2022). Müzik öğretmeni adaylarının çalgı çalışma taktiklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 236-252. <https://doi.org/10.21666/muefd.901451>
- Çimen, M. (2014). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda bireysel çalgı eğitimi ve öğretim sürecinde karşılaşılan sorunlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 137–144. <https://doi.org/10.17152/gefd.98884>
- Çoban, S. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı eğitimi dersi dönem sonu sınavları ile ilgili düşünceleri, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 115-127. <https://dergipark.org.tr/en/pub/deubefd/issue/25120/265258>
- Demirci, B., Parasız, G. & Gülüm, O. (2017). Çalgı eğitimcilerinin ders içi uygulamalara yönelik görüşleri, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 39, 31-49. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunigsed/issue/32733/342411>
- Deniz, J. (2020). Gagne’nin öğretim kuramı temelinde yapılandırılmış piyano derslerinde işbirlikli öğrenme yönteminin işlevselliği, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16 (31), 4097-4137, <https://doi.org/10.26466/opus.680488>
- Eker, T. Ç. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde çalgı eğitimi: piyano dersi sistem işlevliliğine yönelik öğrenci görüşleri, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12, (2), 624-636, <https://doi.org/10.24315/tred.916027>
- Ertekin Kaya, M. N. & Kaya, A. (2024). Çevrim içi akran öğretimi il klasik gitar eğitimi, *Online Journal of Music Sciences*, 9 (2), 483-502, <https://doi.org/10.31811/ojomus.1493447>

- Fenmen, F. (1947). *Müzik terbiye sistemimiz*. Milli Eğitim Basımevi.
- Gedik, G. & Demirtaş, S. (2023). Müzik eğitimi bilgilerinin öz-yönetimli öğrenme düzeyleri ile piyano stilleri öğrenme arasındaki ilişki, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 59, 243-265. <https://doi.org/10.9779/pauefd.1176391>
- Girgin, D. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının çalgı performansı özyeterlik inancı düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, *Abi Ervan Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 613-624, <https://dergi-park.org.tr/en/pub/kefad/issue/59268/851458>
- Güdek, B. & Öztürk, D. (2016). Viyolonsel öğretiminde öz değerlendirme uygulamalarının öğrencilerin performansına ve tutumlarına etkisi, *Elektronik Turkish Studies*, 11, <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.9097>
- Hallam, S. (2001). The development of metacognition in musicians: Implications for education. *British Journal of Music Education*, 18(1), 27-39. <https://doi.org/10.1017/S026505170100021X>
- Jorgensen, H. (2002). Instrumental practice: A case study of how students can appraise their own work. *British Journal of Music Education*, 19(2), 25-37. <https://doi.org/10.1017/S0265051702000244>
- Kaya, A., Balay, R. & Göçen, A. (2012). Öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirmetekniklerine ilişkin bilme, uygulama ve Eğitim ihtiyacı düzeyleri, *International Journal of Human Sciences*, 9 (2),1303-1334, <https://www.jhumansciences.com/#gsc.tab=0>
- Karabulut, B. & Canbay, A. (2017). Türkiye'deki devlet konservatuvarlarında verilen yarı zamanlı çalgı eğitimine yönelik bir değerlendirme, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (22), <https://doi.org/10.20875/makusobed.353857>
- Kayış, A. (2009). *Güvenirlilik Analizi, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayıncılık.
- Kurtuldu, K. (2010). Piyano eğitiminde alıştırma çalmanın öğrenci başarısına etkisi, *Abi Ervan Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 245-256. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59507/855667>
- Koçyigit, Ö. (2025). Eskişehir'de özengen klasik müzik çalgı eğitimi veren özel kurumların incelenmesi, *Yegah Müzikoloji Dergisi*, 8 (2), 210-248, <https://doi.org/10.51576/ynd.1660088>
- Küçükosmanoğlu, H. O., Babacan, E., Babacan, M. D. & Yüksel, G. (2016). Müzik eğitiminde bireysel çalgı çalgı çalışma alışkanlıkları ölçek geliştirme çalışması, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, İpek yolu özel sayısı, 2350-2367, <http://efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/view/2200/3212>
- Önaykan, B. & Tebiş, C. (2018). Güzel sanatlar liseleri ve müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda yaylı çalgı eğitimi alan öğrencilerin günlük egzersiz

- alışkanlıkları (Balıkesir örneği), *Online Journal of Music Sciences*, 3 (1), <https://doi.org/10.31811/ojomus.435081>
- Özmenteş, S. (2013). Çalgı eğitiminde öğrenci motivasyonu ve performans, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/35._sabahat_ozmentes.pdf
- Rohwer, D., & Polk, J. (2006). Practice behaviors of eighth-grade instrumental musicians. *Journal of Research in Music Education*, 54(4), 350–362. <https://doi.org/10.1177/002242940605400406>
- Taş, F. (2020). Yaylı çalgılar eğitiminde entonasyonu geliştirmeye yönelik kullanılan üç yöntemin karşılaştırılması, *İdil Sanat Dil Dergisi*, 9, <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=965293>
- Sağır, T. & Karataş, Y. (2022). Cinsiyet faktörünün çalgı tercihinde etkisi: çalgı-cinsiyet profili haritası, *İDİL*, 94, 865-876, <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1085908>
- Sungurtekin, K. M. (2010). Motivasyon ve çalgı eğitimindeki yeri, *Güzel Sanatlar*, 5 (1), 28-34, <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsafine/issue/19905/213155>
- Uygun, G. (2020). Youtube ortamında çalgı eğitimi veren videoların çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi, *Balkan Müzik ve Sanat Dergisi*, 2 (2), 13-26, <https://doi.org/10.47956/bmsd.801844>
- Yıldırım, K. & Özdemir, S. (2023). Güzel sanatlar liselerinde uygulanan bireysel çalgı (Keman) eğitimi dersi öğretim programlarında bulunan tonal ve makamsal dizilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi, *RumeliDe Journal of Language and Literature Studies*, 36, <https://doi.org/10.29000/rumelide.1374968>